SÜNNETİN HUCCET OLDUĞUNA DÂİR ŞER'Î DELİLLER

﴿ الأدلة الشرعية على حجية السنة النبوية ﴾

[Türkçe — Turkish — تركي]

Muhammed Salih el-Muneccid

Terceme : Muhammed Şahin

Tetkik : Ali Rıza Şahin

2010 - 1431

islamhouse.com

﴿ الأدلة الشرعية على حجية السنة النبوية ﴾

« باللغة التركية »

محمد صالح المنجد

ترجمة: محمد مسلم شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

2010 - 1431

islamhouse.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Soru:

Bizim, sünnete mi yoksa sadece Kur'an'a mı uymamız gerekir? Müslüman belirli bir mezhebe uymak zorunda mıdır?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birinci soru, ciddi bir müslümana çok ilginç ve dehşete düşüren bir durum arz etmektedir. Apaçık, gün gibi ortada olduğu ve herkes tarafından kabul edilen ve dînin esaslarından sayılan bir şey nasıl olur da soru sorma konusu olabilir?

Fakat soru sorulduğuna göre, -Allah Teâlâ'dan yardım dileyerek- sünnetin huccet oluşu, sünnete uymanın farz oluşu, sünnetin önemi ve sünneti reddedenin hükmü konusunda şu şer'î köklü ilmi sunuyoruz. Bu şer'î köklü ilim, sünnet konusunda insanları şüpheye düşürenlere ve kendilerini Kur'ancılar olarak adlandıran -ki Kur'an onlardan berîdir- sapık tâifenin mensuplarına bir cevap niteliğindedir.

Yine, bu şer'î köklü ilim, -Allah'ın izniyle- bu konuda hakkı öğrenmek isteyen herkese faydalı olacaktır.

Sünnetin huccet olduğuna dâir deliller:

Birincisi: Kur'an-ı Kerim.

Kur'an-ı Kerim, birçok yönden sünnetin huccet olduğuna delâlet etmiştir.

1. Allah Teâlâ, rasûlüne itaati, kendisine itaatten saymıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿مَّن يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَن تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿٨٠﴾﴾

[سورة النساء الآية :٨٠]

"Kim, Rasûl'e itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur. Kim de (Allah'a ve Rasûlüne itaat etmekten) yüz çevirirse, (bil ki ey Peygamber!) Biz, seni onların üzerine bir gözetleyici olarak göndermedik."[1]

2. Allah Teâlâ kendisine itaati, rasûlüne itaat ile birlikte zikretmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا ٥٩ ﴾

[سورة النساء الآية :٥٩]

"Ey îmân edenler! Allah'a itaat edin. Rasûle de (hak olarak getirmiş olduğu şeylere) uyun.(Allah'a isyanı emretmediği sürece) sizden olan (müslüman) idârecilere de itaat edin. Aranızda herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, gerçekten Allah'a ve âhiret gününe îmân ediyorsanız, o konuda hüküm vermek için, onu Allah'(ın kitabı Kur'an)a ve elçisi (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)ne götürün.Allah'(ın kitabı Kur'an)a ve elçisi (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)ne götürmek; sizin için (ayrılığa düşüp görüşlerinizle hareket etmenizden) daha hayırlı, sonuç bakımından da daha güzeldir."[2]

3. Allah Teâlâ, rasûlünün emrine aykırı hareket etmekten şiddetle uyarmış ve ona karşı gelen kimseyi cehenneme sokmakla tehdit etmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ فَلۡيَحۡذَرِ ٱلَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنۡ أَمۡرِهِۦٓ أَن تُصِيبَهُمۡ فِتۡنَةٌ أَوۡ يُصِيبَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٦٣ ﴾

[سورة النور من الآية: ٦٣]

"O'nun (Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in) emrine aykırı hareket edenler, başlarına bir belânın gelmesinden veya âhirette acıklı bir azâba uğratılmalarından sakınsınlar."[3]

---

[1] Nisâ Sûresi: 80
[2] Nisâ Sûresi: 59
[3] Nûr Sûresi: 63

4. Allah Teâlâ, rasûlüne itaat etmeyi, îmânın gereklerinden, ona aykırı hareket etmeyi ise nifakın alâmetlerinden saymıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾ ﴾ [سورة النساء الآية: ٦٥]

"Hayır! Rabbine yemîn olsun ki (ey Peygamber!) Onlar kendi aralarında çıkan anlaşmazlıklarda (hayatta iken) seni, (vefatından sonra da sünnetini) hakem kılıp sonra da senin verdiğin hükme içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan ve ona tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça, îmân etmiş olmazlar." [1]

5. Allah Teâlâ, Allah ve rasûlünün çağrısına uymayı kullarına emretmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ ﴾ [سورة الأنفال الآية: ٢٤]

"Ey îmân edenler! Size hayat verecek (haktan olan) şeylere sizi çağırdıkları zaman Allah'a ve Rasûlüne icâbet edin. (Ey mü'minler!) Bilin ki Allah, kişi ile kalbi arasına girer ve (kıyâmet günü) siz mutlaka O'nun huzurunda toplanacaksınız."[2]

6. Allah Teâlâ, aralarında herhangi bir konuda anlaşmazlık ve ihtilafa düştüklerinde onu halletmek için Allah'a ve rasûlüne götürmeyi kullarına emretmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ ...فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾ ﴾ [سورة النساء من الآية :٥٩]

[1] Nisâ Sûresi: 65
[2] Enfâl Sûresi: 24

"Aranızda herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, gerçekten Allah'a ve âhiret gününe îmân ediyorsanız, o konuda hüküm vermek için, onu Allah'(ın kitabı Kur'an)a ve elçisi (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)ne götürün.Allah'(ın kitabı Kur'an)a ve elçisi (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)ne götürmek; sizin için (ayrılığa düşüp görüşlerinizle hareket etmenizden) daha hayırlı, sonuç bakımından da daha güzeldir."[1]

İkincisi: Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti birçok yönden sünnetin huccet olduğuna delâlet etmiştir.

1. Ebu Râfi'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((لاَ أَلْفَيَنَّ أَحَدَكُمْ مُتَّكِئاً عَلَى أَرِيكَتِهِ يَأْتِيهِ أَمْرٌ مِمَّا أَمَرْتُ بِهِ أَوْ نَهَيْتُ عَنْهُ فَيَقُولُ: لاَ أَدْرِي ماَ وَجَدْناَ فِي كِتاَبِ اللهِ اتَّبَعْناَهُ.))

[رواه الترمذي وأبو داود وابن ماجه بسند صحيح]

"Sizden birinizi koltuğuna yaslanmış bir halde, kendisine yapmasını emrettiğim veya yapmaktan yasakladığım bir şey hakkında sorulduğunda: 'Ben, Kur'an'da neyi bulursak ona uyarız, başkasını bilmem' diyerek sünnetimi inkâr ettiğini görmeyeyim."[2]

2. İrbâd b. Sâriye'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((أَيَحْسَبُ أَحَدُكُمْ مُتَّكِئًا عَلَى أَرِيكَتِهِ، قَدْ يَظُنُّ أَنَّ اللهَ لَمْ يُحَرِّمْ شَيْئًا إِلاَّ مَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ، أَلاَ وَإِنِّي وَاللهِ قَدْ وَعَظْتُ وَأَمَرْتُ وَنَهَيْتُ عَنْ أَشْيَاءَ إِنَّهَا لَمِثْلُ الْقُرْآنِ أَوْ أَكْثَرُ.)) [رواه أبو داود]

"Sizden biriniz koltuğuna yaslanmış bir halde, Allah Teâlâ bu Kur'an'da haram kıldığı şeylerden başkasını haram kılmadığını mı zannediyor? Dikkat edin! Allah'a yemîn olsun ki ben, bazı şeyleri vaaz ettim ve emrettim, bazı şeylerden de yasakladım. Hiç şüphesiz

---

[1] Nisâ Sûresi: 59

[2] Tirmizî, Ebu Dâvûd ve İbn-i Mâce sahîh bir senedle rivâyet etmişler, Tirmizî 'hadis hasendir' demiştir. Bknz: Sahihu Suneni't-Tirmizî, hadis no: 2663

(gizli vahiy yoluyla benim lisanımla) emrettiğim ve yasakladığım bu şeyler, miktar olarak Kur'an gibidir, hatta Kur'an'dan da fazladır."[1]

3. Yine, İrbâd b. Sâriye'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olduğuna göre, o şöyle demiştir:

((صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَوَعَظَنَا مَوْعِظَةً بَلِيغَةً، ذَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُونُ، وَوَجِلَتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ، فَقَالَ قَائِلٌ: يَا رَسُولَ اللهِ! كَأَنَّ هَذِهِ مَوْعِظَةُ مُوَدِّعٍ فَمَاذَا تَعْهَدُ إِلَيْنَا؟ فَقَالَ: أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ عَبْدًا حَبَشِيًّا. فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِي فَسَيَرَى اخْتِلاَفًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الْمَهْدِيِّينَ الرَّاشِدِينَ، تَمَسَّكُوا بِهَا، وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْأُمُورِ، فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ.)) [رواه أبو داود]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- birgün bize namaz kıldırdı.Sonra bize yüzünü döndü ve bize, gözyaşlarının aktığı ve kalplerin ürperdiği, beliği bir öğüt verdi. Orada bulunanlardan birisi:

-Ey Allah'ın elçisi! Sanki bu, vedâ eden kimsenin öğüdü gibiydi. O halde bize neyi tavsiye edersiniz? diye sordu.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

-Allah Teâlâ'dan korkmanızı ve başınızdaki emir habeşli siyah bir köle bile olsa ona itaat etmenizi vasiyet ediyorum. Zirâ sizden kim, benden sonra yaşarsa, dînde çok ihtilaflar görecektir. Bu sebeple benim sünnetime ve hidâyeti bulmuş râşid halifelerimin sünnetine sarılın. Onlara azı dişlerinizle sarılırcasına sarılın.Dînde sonradan çıkarılan şeylerden sakının.Çünkü dînde sonradan çıkarılan her şey, bid'attır, her bid'at da dalâlettir (sapıklıktır)."[2]

[1] Ebu Dâvûd, 'Kitabu'l-Harac ve'l-İmâre ve'l-Fey'

[2] Ebu Dâvûd, 'Kitabu's-Sunne'

Üçüncüsü: İslâm âlimlerinin icmâı

İslâm âlimlerinin icmâı, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinin huccet olduğuna delâlet etmiştir.

Nitekim İmam Şâfiî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Ben, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den haber verildiği halde onun haberini kabul etmeyen, onunla yetinmeyen ve onu sünnet olarak kabul etmeyen sahâbe ve tâbiînden hiç kimse bilmiyorum.Kendileriyle aynı çağda buluştuğumuz tâbiînden sonraki nesil olan etbâu't-tâbiîn de böyle yapmışlardır.Onların hepsi, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den gelen haberi kabul etmişler ve onu sünnet saymışlardır. Sünnete uyan kimse methedilmiş, ona aykırı hareket eden kimse ise yerilmiştir.Bize göre bu mezhepten (yoldan) ayrılan kimse, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbı ile onların ardından günümüze kadar gelen ilim ehlinin yolundan ayrılmış ve cehâlet ehlinden sayılmıştır."

Dördüncüsü: Akıl.

İnsan aklı, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinin huccet olduğuna delâlet etmiştir.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Allah'ın elçisi oluşu, onun haber verdiği her şeyi tasdik etmeyi ve emrettiği her konuda ona itaat etmeyi gerektirir.

Herkesçe kabul edildiği gibi,Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Kur'an-ı Kerim'in yanında birçok şeyi haber vermiş ve birçok konuda hüküm vermiştir. Sünnete bağlı kalmanın ve ona icâbet etmenin gerekliliği konusunda onunla Kur'an-ı Kerim'i birbirinden ayırmanın hiçbir delili yoktur. Aksine bu, bâtıl bir ayırımdır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in haberinin tasdik edilmesi gerekir. Aynı şekilde ona itaat etmek de gereklidir.

Hadisin huccet oluşunu inkâr eden kimse, dînen delilleriyle bilinen bir konuyu inkâr ettiğinden dolayı kâfirdir.

Müslüman belirli bir mezhebe uymak zorunda mıdır? Sorusuna gelince, bu gerekli değildir.Müslümanların avam tabakasından olan herkes,kendisine fetvâ veren müftüsünün mezhebindendir.Buna göre o kimse, ilim ehlinden güvendiği kimselere sorup fetvâ alması gerekir.Bir kimse, görüşleri delillerle birbirinden ayırt edebilen şer'î bir ilim talebesi ise, bu takdirde Kur'an ve sünnetten sahih delil ile ilim ehlinin tercih ettiği görüşe uyması gerekir.

Bu kimsenin, bilinen dört mezhepten belirli bir mezhebe uyması, câizdir. Eğer bir konuda hak kendi mezhebinin hilafına ise, bu takdirde -başka bir mezhepten de olsa- kendi mezhebine aykırı hareket ederek hakka uyması gerekir. Çünkü bundan kasıt, Kur'an ve sünnet olarak bilinen hakka uymaktır.Dört mezhep, şer'î hükümleri öğrenmek için Kur'an ve sünnete delâlet eden yollardır. Yoksa dört mezhebin kendisi, Kur'an ve sünnet değildir.

Allah Teâlâ'dan bize hakkı hak olarak gösterip ona uymayı, bâtılı da bâtıl olarak gösterip ondan sakınmayı nasip etmesini niyaz ederiz.

Allah Teâlâ, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salât ve selâm eylesin.